

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΟΔΟΣ

ΘΕΤΙΚΗ ΣΥΜΒΟΛΗ – ΗΘΙΚΟΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ – ΕΥΘΥΝΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑ

ΘΕΤΙΚΗ ΣΥΜΒΟΛΗ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Προτεινόμενοι πρόλογοι/επίλογοι

Πρόλογος

Διαχρονικά η επιστημονική και τεχνολογική πρόοδος προκαλούσε δέος με τη διττή σημασία του όρου: θαυμασμό και συγχρόνως φόβο. Τα τελευταία χρόνια αποκαλυπτικές για την αντιμετώπιση των τεχνολογικών επιτευγμάτων από την κοινωνία είναι πολλές ταινίες και σειρές επιστημονικής φαντασίας που σκιαγραφούν ένα μέλλον δυστοπικό, δυσοίωνο που επιτείνει το φόβο και προξενεί σοβαρές επιφυλάξεις για την ανεξέλεγκτη εξέλιξη. Μάλιστα πολλά ζητήματα που πραγματεύονται σειρές όπως το Black Mirror (Μαύρος Καθρέφτης) φαντάζουν τόσο οικεία και σύγχρονα που αναρωτιέται κανείς αν πράγματι αφορούν το μακρινό μέλλον ή ένα ήδη ζοφερό παρόν.

Επίλογος

Είναι παράλογο να κατακρίνουμε την επιστημονική και τεχνολογική πρόοδο ως υπεύθυνη για την τροπή που έχουν πάρει οι σύγχρονες κοινωνίες. Υπεύθυνες είναι οι ίδιες οι κοινωνίες μας και ο τρόπος που διαχειρίζονται το εκάστοτε επίτευγμα. Είναι αναμφισβήτητα τα οφέλη που μας παρέχουν εφαρμογές της γενετικής ή της πληροφορικής. Χρειάζεται, λοιπόν, να αναρωτηθούμε αν είμαστε ικανοί να ελέγξουμε την πρόοδο και να την θέσουμε στην υπηρεσία του ανθρώπου και της φύσης. Αν, με άλλα λόγια, είμαστε ικανοί να αξιοποιήσουμε την οθόνη των κινητών και υπολογιστών μας ή της επιτρέπουμε να γίνει ο «Μαύρος Καθρέφτης» της αδυναμίας ή ματαιοδοξίας μας.

(ειδικά για εξελίξεις γενετικής)

Πρόλογος (από άρθρο του Στ. Αλαχιώτη, καθηγητή Βιολογίας)

Η καλπάζουσα πρόοδος στον χώρο της Γενετικής κορυφώθηκε τελευταία με επιτεύγματα που προσεγγίζουν το άμεσο ενδιαφέρον της κοινής γνώμης. Και, όπως γίνεται συνήθως σε τέτοιες περιπτώσεις, η Γενετική ενοχοποιήθηκε ως η επιστήμη της καταστροφής αλλά ανακηρύχθηκε κι ως η επιστήμη της σωτηρίας του ανθρώπου. Τα ανάμεικτα αυτά συναισθήματα και οι συγκεχυμένες φαντασιώσεις και προοπτικές αντανακλούν τη μεταβατικότητα αλλά και τη ρευστότητα των τεκταινομένων στα εργαστήρια της Γενετικής. Πολλοί θα αναρωτηθούν αν θα πρέπει να χειροκροτήσουν την πρόοδο ή τον ρομαντισμό, αν θα πρέπει να επιμείνει ο άνθρωπος στη βαθύτερη κατανόηση της βιολογικής του αυτογνωσίας ή αν θα πρέπει να αφήσει τη φύση με τις βραδείες διαδικασίες της να τον οδηγή.

Επίλογος

Πολλά τα διλήμματα ή καλύτερα τα ψευτοδιλήμματα που πάντα συνοδεύουν τον βηματισμό της προόδου. Και ήδη από την αρχαιότητα παρατηρούνταν αυτός ο δυϊσμός. Πιο κοντά στην εποχή μας, η κατασκευή της ατομικής βόμβας από τον Οπερχάιμερ τον ανάγκασε να δηλώσει ότι αν είσαι επιστήμονας, είναι καλό να γνωρίζεις πώς λειτουργεί ο κόσμος. Και επειδή η αλήθεια δεν είναι ούτε μαύρη ούτε άσπρη, δεν χρειάζεται να είναι κανείς σοφός για να υποστηρίξει την άποψη ότι η γνώση είναι αδιαπραγμάτευτα καλή από κάθε άποψη, ότι η επιστήμη εξανθρωπίζει τον άνθρωπο αλλά και ότι συγχρόνως «επιστήμη χωριζόμενη αρετής πανουργία φαίνεται», όπως υποστήριζε ο Πλάτωνας. Αν δεν φιλτράρεται δηλαδή από την ηθική, τότε αναιρείται η πρόοδος.

ΗΘΙΚΟΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ (σε τομείς όπως εργασία, υγεία, σχέσεις, περιβάλλον, πολιτική, ανθρώπινα δικαιώματα)

.....

.....

.....

.....

ΕΥΘΥΝΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑ (απέναντι α. σε επιστήμη, β. σε κοινωνία γ. ευρύτερες ηθικές, πολιτικές ευθύνες)

.....

.....

.....

.....

.....